

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Anna Fransson

DATUM
2010-01-12

DIARIENUMMER
20090614

ERT DATUM
2009-12-15

ER REFERENS
S2009/10066/SF

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande över S2009/10066/SF, Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och egenavgifter för egenföretagare

LO har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian S2009/10066/SF, där förslag läggs om förändrade regler när det gäller socialförsäkringarna för egenföretagare.

Promemorian är en uppföljning av en offentlig utredning på området, SOU 2008:89, *Trygghetssystemen för egenföretagare*. LO har därför redan yttrat sig över en del av förslagen. Den del av den tidigare utredningens förslag som nu lyfts är frågorna om sjukpenninggrundande inkomst, om karenstiderna och om egenavgifterna.

LO står bakom en modell för sjukförsäkringen som innebär enkla, överskådliga regler, med litet utrymme för förhandling.

I promemorian föreslås ett mer enhetligt regelverk för den tidsperiod som ett företag ska anses vara i så kallat uppbyggnadsskede, vilket är positivt. I promemorian föreslås dock att det fortsatt skall finnas utrymme för individuell prövning av perioden för uppbyggnadsskede. Därmed har man tyvärr inte löst problemet med den osäkerhet och den risk för rättsosäker behandling som systemet skapar idag. LO har inget att invända mot att SGI beräknas antingen utifrån tidigare inkomst av anställning eller från vad en anställd med motsvarande yrke skulle ha tjänat.

För företagares del skulle det också kunna vara en fördel att använda sig av den taxerade inkomsten istället för av jämförelseinkomst av andra skäl än försäkringsmässiga. Exempelvis att skattebetalningsviljan kan gynnas.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Karenstid

Idag kan företagare välja karenstid mellan en, tre och trettio dagar. Egenavgiftens nivå anpassas därefter. Utredningen föreslår en generell karenstid om minst sju dagar för alla företagare. LO anser att långa karenstider ska undvikas då sådana slår hårt mot dem som ofta drabbas av sjukdom. Karensen för företagare ska inte skilja sig från den som gäller för anställda. LO avstyrker därför förslaget om att införa en lägsta karenstid om sju dagar för egenföretagare.

I betänkandet föreslås vidare att företagare ska kunna välja en längre karenstid, ända upp till 90 dagar. LO anser att detta strider mot grundläggande principer i försäkringen. Rent försäkringsmässigt bör ett så stort försäkringskollektiv som möjligt eftersträvas, för bästa möjliga riskspridning. Att då sortera försäkrade efter den risk de själva upplever sig ha och vara beredda att ta är varken effektivt eller i linje med välfärdssamhällets fundamenta. Därför bör samtliga företagare omfattas av samma karenstid och denna bör vara densamma som för övriga försäkrade.

Sänkt sjukförsäkringsavgift som kompensation

Som en kompensation för den utökade karenstiden föreslås i promemorian att sjukförsäkringsavgiften sänks med 0,74 procentenheter för samtliga med inkomst av annat än förvärvsarbete, dvs. oberoende av den karenstid man har valt. Detta är principiellt underligt. Om principen är att varje riskgrupp utifrån olika karenstid ska bära sina kostnader med olika nivåer på sjukförsäkringsdelen i egenavgiften, borde endast de som har haft färre än sju dagars karenstid få sänkt sjukförsäkringsavgift. Den föreslagna förändringen ändrar proportionerna mellan företagare med olika vald karenstid till nackdel för dem som idag har kortare karenstid.

När det gäller nivån avstyrker LO att man sänker mer än vad utgifterna minskar. Enligt promemorian innebär sänkningen en bruttoförsvagning av de offentliga finanserna med 310 miljoner kronor och en varaktig nettoförsvagning med 170 miljoner kronor per år. Det är rimligt att kompensera för den längre karenstiden, men då ska utgångspunkten vara att kompensationen motsvarar den försämring i försäkringsskydd som företagarna får, dvs. en nettoeffekt som är noll. Den föreslagna förändringen innebär en omfördelning av allmänna medel till företagare från övriga medborgare. Vill regeringen göra det bör det göras öppet.

Högekostnadsskydd mot sjuklönekostnader

I promemorian föreslås att det införs ett generellt högekostnadsskydd mot sjuklönekostnader, liknande det generella (allmänna) respektive särskilda högekostnadsskydd som finns för anställda. Det innebär att alla som råkar ut för fler än tio sjukperioder under ett kalenderår slipper karenstid därefter och att den med stor risk för upprepade sjukfall kan beviljas särskilt

högkostnadsskydd. LO instämmer i att det är bättre med generella lösningar för samtliga företag och företagare, oavsett omsättning, jämfört med selektiva som riskerar att snedvrider förhållanden mellan företag med olika storlek.

Problemet med ett generellt högkostnadsskydd för egenföretagare är att det inte finns någon kontroll av arbetsförmågan (eller för den delen av frånvaron från arbete) vid upprepade korta sjukfall, det finns ingen arbetsgivare med arbetsmiljöansvar och sjukintyg krävs först vid karenstidens slut. Ett generellt högriskskydd för egenföretagare bör därför kompletteras med att det ska finnas sjukintyg för tio sjukfall under ett kalenderår. Ett införa sju kalenderdagens karenstid riskerar annars att drabba dem som faktiskt är sjuka hårt, medan det fortsatt finns kryphål för utnyttjande av mindre seriösa.

En annan fråga är vem som ska stå för kostnaderna för det generella högkostnadsskyddet. För anställda tas kostnaden från löneutrymmet via arbetsgivaren. Ett skäl till att det är rimligt att arbetsgivaren får stå för karenstiden vid fler än tio sjukfall under ett kalenderår är att tydliggöra arbetsgivarens ansvar för arbetsmiljö. I det föreslagna systemet för företagare skulle bli det allmännas ansvar, vilket innebär en stor skillnad jämfört med anställda. Rätten till rehabilitering är en väl så viktig del av sjukförsäkringen som ersättningen och för en person som har haft fler än tio sjukfall under ett år utan att få ett särskilt högriskskydd, företagare eller anställd, bör det göras en ordentlig utredning av brister i arbetsmiljön och av möjliga åtgärder för rehabilitering.

LO efterlyser också en mer utförlig analys av de olika förslagens jämställdhetskONSEKVENSER, eftersom det finns stora skillnader mellan kvinnor och män när det gäller såväl företagande som sjukdomsrelaterad frånvaro från arbetet.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Anna Fransson